

KÜLTÜREL MİRAS ALGISININ MEKANA VE Z KUŞAĞINA GÖRE DURUMU: KORKUTELİ VE KEMER İLÇELERİ ÖRNEKLERİ

Cemali Sarı¹,

Nehir Nur Delen²,

Metehan Kurtlu³

Özet

Kültürün mekan üzerinde nasıl oluştuğu, geliştiği ve şekillendiği gibi süreçleri inceleyen bilimlerden birisi de coğrafyadır. Kültürel miraslar ise kültüre ait değerlerin tümünü kapsamaktadır. Çalışmada, coğrafyanın mekânsallık ilkesi dahilinde, Z kuşağının kültürel miras algısı ve kültürel miraslara karşı tutumu, Antalya'nın Korkuteli ve Kemer ilçelerinde karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden anket kullanılmış olup, örneklem rastlantısal olarak belirlenmiştir. Çalışma sonucunda her iki ilçedeki Z kuşağının da yüksek oranda kültürel mirasları korumaya önem verdiği gözlemlenmiştir. Kemer ilçesinde ise Korkuteli ilçesine oranla Z kuşağının kültürel miras hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğu, tutumunun pozitif yönde daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Kültürel miraslara ve kültüre olan merakın da Kemer ilçesinde yaşayan Z kuşağı katılımcılarında Korkuteli'ne oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna başlıca sebep Kemer'deki kültürel mekanların Korkuteli'ne oranla daha fazla olmasıdır. Bunun yanında aile gelir durumu ve ebeveyn eğitim seviyesinin de Z kuşağının kültürel miraslara olan tutumları ve merakları üzerinde etki gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Kültürel Miras, Z Kuşağı, Mekânsallık, Coğrafya

STATUS OF CULTURAL HERITAGE PERCEPTION ACCORDING TO THE SPACE AND Z GENERATION: EXAMPLES OF KORKUTELİ AND KEMER DISTRICTS

Abstract: Geography is one of the sciences that examines processes such as how culture is formed, developed and shaped on space. Cultural heritage includes all cultural values. In the study, within the spatiality principle of geography, the cultural heritage perception and attitude of the Z generation has been evaluated comparatively in Korkuteli and Kemer districts of Antalya. Questionnaire, one of the quantitative research methods, was used in the study, and the sample was determined randomly. As a result of the study, it has been observed that the Z generation in both districts attaches great importance to protecting cultural heritages. In Kemer district, it has been revealed that the Z generation has more information about cultural heritage compared to Korkuteli district and has a higher positive attitude. It was observed that the Z generation participants living in Kemer district were more interested in cultural heritage and culture than Korkuteli. One of the main reasons for this is that the cultural venues in Kemer are higher than those in Korkuteli. In addition, it has been determined that family income status and parental education level have an effect on the attitudes and curiosity of the Z generation towards cultural heritage.

Keywords: Culture, Cultural Heritage, Generation Z, Spatiality, Geography

¹ Prof. Dr. Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Bölgesel Coğrafya ABD, csari@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8377-2337

² Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, nehirnurdelen@outlook.com, ORCID: 0000-0002-9663-7924

³ Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, ORCID: 0000-0001-9755-4023

1.GİRİŞ

Kültür bir toplumun sahip olduğu maddi ve manevi olguların bütünü olarak ifade edilmektedir. Bu olgular o toplumun sahip olduğu din, dil, örf, adet, gelenek, görenek, sanat eserleri, yaşayış biçimleri, beslenme alışkanlıkları gibi birçok unsurdan meydana gelmektedir. Toplum bu unsurları geçmişten alıp günümüze taşır, üzerine yenilerini de ekleyerek kültürlerini zenginleştirirler. UNESCO tarafından düzenlenen Dünya Kültür Politikaları Konferansı Sonuç Bildirgesi'nde yer alan kültür tanımına göre "en geniş anlamıyla kültür, bir toplumu ya da toplumsal bir grubu tanımlayan belirgin maddi, manevi, zihinsel ve duygusal özelliklerin bileşiminden oluşan bir bütün ve sadece bilim ve edebiyatı değil, aynı zamanda yaşam biçimlerini, insanın temel haklarını, değer yargılarını, geleneklerini ve inançlarını da kapsayan bir olgu" dur (UNESCO, 1982).

Kültürlerin mekân üzerinde nasıl üretildiğini, geliştiğini, değiştiğini ve dağıldığını inceleyen ve analiz eden kültürel coğrafya, coğrafyadan tarihe, antropolojiden edebiyata, psikolojiden sosyolojiye birçok disiplin tarafından tanımlanmış bir kavramdır. Geçmişten günümüze kalan yer altındaki, yer üstündeki ve su altındaki somut ve somut olmayan taşınır ve taşınmaz değerlerin tümü kültürel miras olarak kabul edilir (Deniz ve Çelik, 2020). Kültürel miras, geçmişle gelecek arasında köprü kuran, kimlik sorununu çözebilen, tarih ve aidiyet bilinci yaratan, kuşaklararası iletişimi sağlayan değerlerdir. Bu değerlerin yok olması ya da azalması, toplumdaki iletişimi ve dayanışmayı zayıflatmakta, giderek kimlik bunalımı ya da bir yere ait olamama duygusunu ortaya çıkarmaktadır (Sarı vd, 2020). Bu bağlamda kültürel mirasların korunması meselesi ortaya çıkmaktadır. Kültürel mirasların korunması ve gelecek nesillere aktarılabilmesi konusunda gerek iş hayatında gerekse sosyal hayatta faal olarak yer alan ve yakın gelecekte yer alacak olan gençlerin tutumları önem taşımaktadır. Bu bağlamda 21. yüzyıl göz önüne alındığında sorumlu olan ve olacak olan yaş grubunun Z kuşağına tekabül ettiği görülmektedir.

Kuşak ifadesi, birbirlerine yakın periyotlarda dünyaya gelmiş, benzer şartlarda yaşamış ve ortak yükümlülüklerle sahip bireyler grubu şeklinde ifade edilmektedir (Özen, Erkekli ve Yavuz, 2020). Bir diğer tanıma göre ise kuşak; genel olarak bilindiği gibi, nesil kavramı: "doğumu paylaşan tanımlanabilir grup yıllar, yaş konumu ve önemli yaşam olayları kritik gelişim aşamaları" olarak tanımlanmıştır (Kupperschmidt, 2000). Kuşakların belirlenmesinde bahsedildiği üzere, bireylerin doğduğu dönemdeki sosyo-kültürel yapının etkili olduğu ifade edilmektedir. Örneğin, savaşların yaşandığı bir dönemde doğan bireyler ile refah döneminde doğan bireylerin tecrübeleri ve davranışları aynı olmayacaktır (Sucu, 2021).

20. yüzyıldan bu yana 5 farklı kuşak tanımlanmıştır, yani 1927 ile 1945 yılları arasında doğan Sessiz Kuşak; 1946 ve 1964 yılları arasında doğan Baby Boomer Kuşağı (BB); 1965 ve 1980 yılları arasında doğan X kuşağı; 1981 ve 1999 yılları arasında doğan Y kuşağı; 2000 ve sonrasında doğan Z kuşağı (Akdemir vd., 2013). Çocukluk ve ergenlik dönemini henüz yeni yaşayan Z kuşağı üyeleri, İnternet kuşağı, yeni sessiz kuşak, Google kuşağı, .com kuşağı, I-Generation veya Crystal Generation gibi pek çok isimle anılıyor (Keleş, 2011).

Doğum tarihleri ile ilgili farklı yaklaşımlar olsa da yazında, Z kuşağının çoğunlukla 2000 yılından sonra doğan bireyler olarak tanımlandığı görülmektedir (Mróz, 2020). Örneğin, Adıgüzel vd. (2014) yapmış olduğu çalışmada Z kuşağını, 2000-2020 yılları arasında dünyaya gelen kişiler olarak tanımlamıştır. Özen, Erkekli ve Yavuz (2020) doğum tarihi en yakın ve henüz bitişi sınırlandırılmamış olan Z kuşağı, 2000 yılı ve sonrasında doğan bireylerden oluşmaktadır olarak tanımlamıştır. Ünlü ve Çiçek ise (2019) yaptığı çalışmada Z kuşağını 2000 ve 2012 yılları arasında doğmuş kişiler oluşturmaktadır. Bu kişiler "Kuşak I", "İnternet Kuşağı", "Next Generation" veya "İ Gen" gibi adlarla da isimlendirilmektedirler olarak açıklamıştır. Bir diğer örnek ise Erdoğan'ın (2019) yaptığı çalışmada Z kuşağı; bazı kaynaklar

içerisinde 1996 ve 1997 senelerini kapsasa dahi güncel kaynaklara göre 2000 senesinden sonra dünyaya gelen kişilerin oluşturmuş olduğu nesle Z kuşağı denmektedir olarak açıklamıştır.

Bahsedildiği üzere zaman aralığı konusunda birden çok fikir olmasına karşın genel olarak kabul görülene göre; Z kuşağı; Y kuşağından sonra gelen ve Alfa kuşağından önce gelen bir demografik kuşaktır. 2000 ile 2012 yılları arasında doğan kişilerden oluşmaktadır. Gen Z, yakın geleceğin ana dinamiğidir. Bu neslin en önemli özelliklerinden biri de birçok olaya ve değişime tanık olmalarıdır. Dünya artık eski dünya değil ve siyasetten ekonomiye ve teknolojiye doğru bir dalgalanma vardır (Simangunsong, 2018). Bu bağlamda belirtilen demografik kuşak günümüzde teknolojinin, doğal ve kültürel çevrenin, sosyal hayatın, iş hayatının yönlendirilmesinde faal olarak bulunan ve bulunacak kuşaktır. Bu kuşağın kültürel miraslar ve kültürel mirasların korunması konusunda olan tutumları da bu açıdan büyük önem taşımaktadır.

Z kuşağının zorunlu eğitim çerçevesi içinde “kültürel miras “ konusuna ilişkin dersleri almış olması da bu bağlamda önem taşımaktadır. Öğrencilere yönelik hedeflenen MEB kazanımları incelendiğinde, 1.sınıftan itibaren hayat bilgisi dersi ile birlikte öğrencilerin, kültürel mirasa yönelik kavram ve içeriklerle, bu kavram ve içeriklerin yer aldığı derslerin vasıtasıyla karşılaştıkları görülmektedir (MEB, 2021).

4. sınıfa kadar kültürel mirasın korunmasına yönelik ders kavram ve içerikleriyle, hayat bilgisi dersinde karşılaşan öğrenciler, 4. sınıftan ortaöğretime geçene kadar, kültürel mirasa yönelik kavram ve içerikler ile sosyal bilgiler dersinde karşılaşmaktadırlar.

Ortaöğretime geçtikten sonra kültürel mirasın korunmasına yönelik kazanımların hedeflendiği kavram ve içerikler, tarih ve edebiyat gibi diğer derslerde bulunsa da bu içerik ve kavramların ayrıntılı ve detaylı halde, coğrafya derslerinde olduğunu söylemek mümkündür. Öğrenciler başta coğrafya dersi olmak üzere, kültürel mirasın korunmasına yönelik kazanımların hedeflendiği derslerle ortaöğretimden mezun olana kadar karşılaşmaktadırlar.

Bunlardan yola çıkarak şunu belirtmek yerinde olacaktır, öğrencilerin kültürel miras kavramlarıyla dersler aracılığıyla karşılaşmalarının olumlu olduğunu tekrar tekrar vurgulamakla birlikte, bu kavram ve içeriklerle gerçek hayatta da karşılaşabilecekleri başta geziler olmak üzere çeşitli programların düzenlenebileceğini de vurgulamak yerinde olacaktır. Elbette burada sorumluluk en başta MEB yöneticileri olmak üzere okul yöneticileri, öğrenci aileleri ve daha birçok kişinin sayılabileceği bu alanlardaki yetkili kişilere önemli sorumluluklar düşmektedir. Çalışmanın önemi de konuyu bir örneklem çerçevesinde açıklıyor olmasındandır.

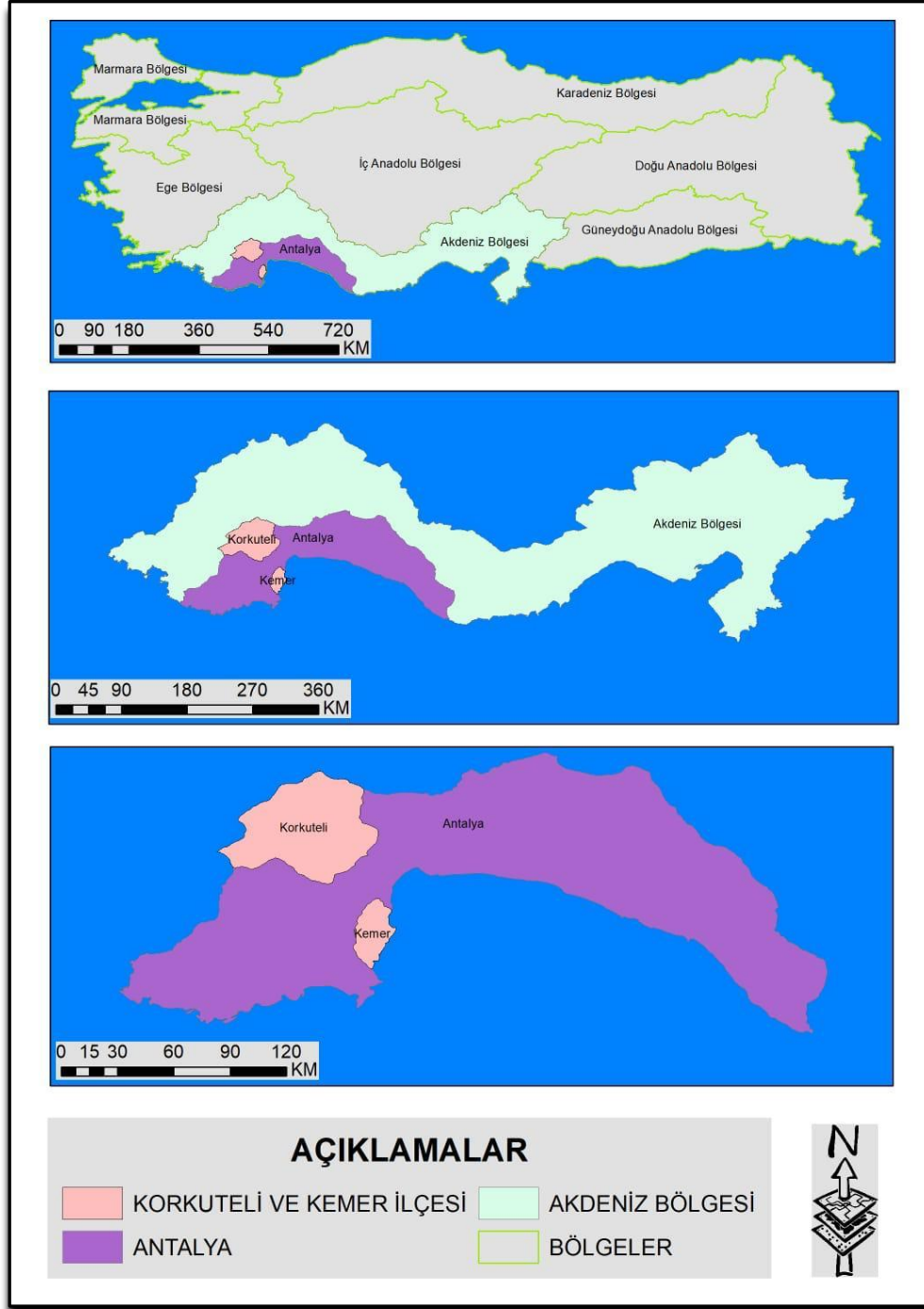
2.ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Z kuşağı günümüzün yeni yetişkinleri ve yetişkin olmaya hazırlanan bireylerden oluşur. Yakın gelecekte sosyal hayatta ve iş hayatında en çok yer alacak olan bireylerdir. Kültürel mirasların korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması konusunda bu bireylerin tutum ve düşünceleri önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmada Antalya'nın bir kıyı bir de iç kesiminden birer ilçe seçilip, bu ilçelerde yaşayan Z kuşağının kültürel miras algılarını araştırmak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda fonksiyonel olarak farklı olan ilçelerin seçilmesi ile coğrafyanın mekânsallık ilkesi dâhilinde de göstergeler koyacak olması bakımından çalışmanın önem arz edeceği düşünülmektedir.

3.ARAŞTIRMA ALANI

Çalışma Antalya'nın Kemer ve Korkuteli ilçelerinde gerçekleştirilmiştir. Kemer, Akdeniz kıyısında, Antalya'ya 40 kilometre uzaklıkta olan bir ilçesidir. 1980'li yılların başına kadar küçük bir köy iken son 20 sene içinde açılan tesislerle Türk turizminin en önemli

merkezlerinden biri haline gelmiştir. Kemer nüfusu 2020 yılına göre 45.082'dir. Korkuteli ise Antalya'nın kuzey batısında ve Antalya'ya 60 kilometre uzaklıkta bir ilçedir. Korkuteli nüfusu 2020 yılına göre 55.558'dir. Korkuteli'nin ekonomisi ise daha çok tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır.

Şekil 1: Korkuteli ve Kemer Lokasyon Haritası

4.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Yapılan bu araştırmada Kemer ve Korkuteli (Antalya) ilçelerinde yaşayan Z kuşağına mensup bireyleri kültürel miraslara yönelik tutumları karşılaştırmalar yapılacak incelenmiştir. Çalışma nicel araştırma yöntemlerinden anket ile değerlendirilmiştir. Anket, önceden hazırlanmış olan

soruların deneklere posta ile gönderilmesi, telefonla, internet üzerinden ya da yüz yüze sorulmasını kapsayan bir veri toplama tekniğidir. Ankete katılanlar tarafından cevaplanmasının daha kolay olması, gruplandırma kolaylıklar sağlaması ve talep edilen bilgilerin ağırlıklı olarak belli bir cevap şıkkı ile sınırlı olması sebebiyle kapalı uçlu sorular sorularak anket çalışması hazırlanmıştır. Anket 17 adet sorudan oluşmaktadır. Anket soruları ilk olarak demografik özelliklerine ilişkin sorulardan oluşmakta devamında ise hipotezlerle paralel olarak kurgulanan sorulardan oluşmaktadır. Çalışmanın amacına yönelik Z kuşağının kültürel miras algılarını tespit etmek için örnekleme yöntemlerinden biri olan evreni oluşturan her bireyin örneklem içerisinde bulunma olasılığının tamamen eşit olmayı ifade eden basit tesadüfi örnekleme yöntemi seçilmiştir. Verilerin analizinde İstatistik Paket Programları kullanılmıştır. İstatistik Paket Programları, çalışmada ölçülmek istenilen verilerin analizini kolaylıkla gerçekleştirebildiği için tercih edilmiştir.

5.ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU

Bu araştırmanın evrenini oluşturan grup Kemer ve Korkuteli (Antalya) ilçelerinde yaşayan Z kuşağı olarak adlandırılan demografik kuşağa ait bireylerdir. Çalışma araştırmanın yapıldığı dönem içerisinde belirlenen ilçelerde hali hazırda ikamet etmekte olan bireylere uygulanmıştır. Çalışma 240 kişinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

6.BULGULAR

Korkuteli ilçesinde yapılan ankete 61 kadın, 59 erkek katılımcı katılmıştır. Kemer ilçesinde ise 52 kadın, 68 erkek katılımcı bulunmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1: Korkuteli ve Kemer ilçelerinde ankete katılan katılımcıların cinsiyet ve yaş durumları.

Korkuteli		Kemer	
Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
61	59	52	68
Toplam	120	Toplam	120
Yaş Aralığı	Kişi Sayısı	Yaş aralığı	Kişi Sayısı
21-18	16	21-18	4
17-15	63	17-15	1
14-12	40	14-12	63
11-9	1	11-9	52

Yaş aralığı ve katılımcı sayıları arasında çalışmanın sınırlılıkları dolayısıyla bir fark oluşmuştur. Bu bağlamda Korkuteli'nde 63 katılımcı ile 17-15 yaş aralığı ilk sırada yer alırken, 11-9 yaş aralığından sadece 1 katılımcı olmuştur. Kemer'de ise 63 katılımcı 14-12 yaş aralığında yer alırken 17-15 yaş aralığında sadece 1 katılımcı olmuştur.

Z kuşağı ebeveynlerinin eğitim durumları ve aile aylık gelirleri çalışma deseni çerçevesinde oluşturulan hipotezler bağlamında önem taşımaktadır. Ailelerin eğitim seviyesi ve gelir seviyesi ile kültürel miras alanlarını çocuklarına tanıtmaya, ziyarete götürmeleri arasında ilişki olduğu düşünülmektedir.

Korkuteli’nde yapılan anket sonucunda 57 anne, 54 baba ile Z kuşağının ebeveynlerinin eğitim seviyesinde en yüksek frekansın ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Bunu 37 anne, 34 baba ile ortaokul takip ederken, lise mezunu anne sayısı 24, baba sayısı ise 27’dir. Üniversite ya da lisansüstü ebeveyn sayısının çok az olması da dikkat çekmektedir (Tablo 2). Kemer’de ise ebeveyn eğitim seviyesinin Korkuteli’ne oranla çok yüksek olduğu görülmektedir. Üniversite mezunu anne sayısı 27 iken, baba sayısı 25’dir (Tablo 2).

Tablo 2: Korkuteli ve Kemer ilçelerinde ankete katılan katılımcıların ailelerinin eğitim durumu ve aylık gelir durumları.

Korkuteli			Kemer		
Eğitim Durumu	Anne	Baba	Eğitim Durumu	Anne	Baba
İlkokul	57	54	İlkokul	35	26
Ortaokul	37	34	Ortaokul	29	38
Lise	24	27	Lise	25	28
Üniversite	1	4	Üniversite	27	25
Lisansüstü	1	1	Lisansüstü	4	3
Ailelerin Aylık Geliri		Kişi Sayısı	Ailelerin Aylık Geliri		Kişi Sayısı
2 bin TL altı		22	2 bin TL altı		4
2-3 bin TL		29	2-3 bin TL		28
3-4 bin TL		32	3-4 bin TL		32
4-5 bin TL		12	4-5 bin TL		18
5-6 bin TL		8	5-6 bin TL		14
6 üstü		17	6 üstü		24

Ailelerin aylık gelirlerine bakıldığında ise Korkuteli’ndeki sonuçlara göre 3-4 bin TL arasında en yüksek frekans olduğu tespit edilmiştir. 2-3 bin TL arası 29 katılımcı ile bunu takip eder. 2 bin TL altında gelire sahip aile sayısı ise 22’dir. Korkuteli’nde olduğu gibi 3-4 bin TL arası aile aylık geliri Kemer’de de en yüksek frekansa sahiptir. Fakat 2 bin TL altında geliri bulunan aile sayısı sadece 4’dür. Genel olarak gelir dağılımı incelendiğinde Kemer ilçesinde Korkuteli ilçesine göre refah seviyesi yüksek olan aile sayısı fazladır.

Korkuteli ve Kemer ilçelerindeki katılımcıların kültürel mirasa yönelik tutumlarını içeren soruların cevapları ve frekans dağılımları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Korkuteli ve Kemer ilçelerinde ankete katılan katılımcıların kültürel mirasa yönelik tutumları.

Korkuteli		Kemer	
Okul hayatı boyunca kültürel miras kavramı duyulan ders sayısı	Kişi Sayısı	Okul hayatı boyunca kültürel miras kavramı duyulan ders sayısı	Kişi Sayısı
0	40	0	16
1	24	1	21
2	15	2	28
3 üstü	41	3 üstü	55
Katılımcıların ilçelerinde sayabildikleri kültürel mekân sayısı	Kişi Sayısı	Katılımcıların ilçelerinde sayabildikleri kültürel mekân sayısı	Kişi Sayısı
0	47	0	33
1	37	1	17
2	11	2	17
3	13	3	26
4 üstü	12	4 üstü	27
Aileniz sizi antik bir kente veya müzeye götürdü mü sorusuna verilen yanıtlar	Kişi Sayısı	Aileniz sizi antik bir kente veya müzeye götürdü mü sorusuna verilen yanıtlar	Kişi Sayısı
Evet	70	Evet	89
Hayır	50	Hayır	31
Katılımcıların hayatları boyunca yaptıkları toplam müze ziyareti	Kişi Sayısı	Katılımcıların hayatları boyunca yaptıkları toplam müze ziyareti	Kişi Sayısı
0	41	0	32
1	32	1	32

2	24	2	21
3 üstü	23	3 üstü	35
Katılımcıların müze ve ören gibi kültürel alanları ziyaret etmeyi sosyal bir aktivite olarak görüp görmediklerine verdikleri yanıtlar	Kişi Sayısı	Katılımcıların müze ve ören gibi kültürel alanları ziyaret etmeyi sosyal bir aktivite olarak görüp görmediklerine verdikleri yanıtlar	Kişi Sayısı
Evet	89	Evet	102
Hayır	31	Hayır	18
Müze ve ören gibi kültürel alanları ziyaret etmeyi sosyal bir aktivite olarak görmeme nedenleri	Kişi Sayısı	Müze ve ören gibi kültürel alanları ziyaret etmeyi sosyal bir aktivite olarak görmeme nedenleri	Kişi Sayısı
Eğlenceli değil	13	Eğlenceli değil	4
Giriş ücretleri pahalı	3	Giriş ücretleri pahalı	2
Merak etmiyorum	7	Merak etmiyorum	11
Diğer	12	Diğer	1
Katılımcıların kültürel mirasları korumak önemli mi sorusuna verdikleri yanıtlar	Kişi Sayısı	Katılımcıların kültürel mirasları korumak önemli mi sorusuna verdikleri yanıtlar	Kişi Sayısı
Evet	110	Evet	119
Hayır	10	Hayır	1
Katılımcıların kültürel miras alanlarının korunmasını önemli bulma nedenleri	Kişi Sayısı	Katılımcıların kültürel miras alanlarının korunmasını önemli bulma nedenleri	Kişi Sayısı
Turizm için	19	Turizm için	13
Gelecek nesiller için	55	Gelecek nesiller için	55
Önemli unsurlar oldukları için	34	Önemli unsurlar oldukları için	45
Diğer	7	Diğer	7

Z kuşağından bir birey okul hayatı boyunca kültürel miras kavramını yaşa da bağlı olarak en az bir derste duymuş olması gerekmektedir. Korkuteli ilçesinde verilen cevaplarda ise hiç duymadım diyen birey sayısı 40'dır. Bunun yanında en yüksek frekansa ise 3 ve daha fazla duydum diyen katılımcılar sahiptir (Tablo 3). Kemer ilçesinde ise katılımcı yaş grubu daha düşük olmasına karşın hiç duymadım diyen kişi sayısı sadece 16'dır. 55 katılımcı ise 3 ve daha fazla sefer duydum demişlerdir (Tablo 3).

Katılımcıların ilçelerinde sayabildikleri kültürel mekân sayısı açıdan değerlendirmede ise Korkuteli ilçesinde 47 katılımcı sıfır cevabını vererek en yüksek frekansa sahiptir. Onu 37 kişi ile bir mekân sayabilenler, 13 kişi ile de 3 mekân sayabilenler takip eder (Tablo 3). Kemer ilçesinde de en yüksek frekansa 0 cevabı sahiptir fakat 33 katılımcı ile. Kemer ilçesindeki katılımcıların 27'si ise 4 ve daha fazla kültürel mekân sayabildiklerini belirtmişlerdir (Tablo 3).

Ailelerin çocuklarını antik bir kente ya da müzeye götürmesi çocukların kültürel miras algıları üzerinde pozitif etki yaratacaktır. Lakin Korkuteli ilçesinde 50 Z kuşağı bireyi ailesi tarafından hiç müze ya da antik bir kente götürülmemiştir (Tablo 3). Katılımcıların hayatları boyunca yaptıkları müze ziyareti sayısı da bu sonuçla paralellik göstermektedir. Hiç müzeye gitmemiş olan katılımcı sayısı 41'dir. Bir kere gidenler ise ikinci sırada 32 kişi ile takip etmektedir (Tablo 3). Kemer'de durum, çalışmanın deseni kapsamında geliştirilen hipotezlere paralel olarak, ailelerinin Korkuteli ilçesindeki ailelerin eğitim seviyesinden daha yüksek eğitim seviyesine sahip olması ise alakalı olarak 89 katılımcı ailesi tarafından kültürel mekanlara ziyarete götürülmüştür (Tablo 3). Ailelerin müze ya da kültürel değeri olan alanlara çocuklarını götürmesinin önem taşıdığını ise Kemer ilçesindeki katılımcıların hayatlarında kaç defa müze ziyareti yaptınız sorusuna verilen cevapla görmek mümkündür. Çünkü 31 katılımcı ailesi tarafından hiç müze ziyaretine götürülmemişken, 32 katılımcının da kaç defa müze ziyareti yaptınız sorusuna 0 cevabını vermesi yapılan ilişki analizinde de anlamlı bir ilişki ortaya koymuştur. Kemer ilçesinde kaç defa müze ziyaretinde buldunuz sorusuna verilen yanıtlardan en yüksek frekans ise 35 katılımcı ise 3 ve daha fazla sefer seçeneği olmuştur (Tablo 3).

Bunun yanında Z kuşağı bireylerinin müze, ören alanı ya da antik bir kente gitmeyi sosyal bir aktivite olarak görüp görmemeleri de önem taşır. Bu bağlamda Korkuteli verilerine göre 89 katılımcı sosyal bir aktivite olarak görürken, 31 katılımcı görmemektedir (Tablo 3). Bu da çoğunluğun kültürel mekanlara olan ziyareti sosyal bir aktivite olarak görmelerine rağmen gidemediklerini göstermektedir. Kemer ilçesinde ise müze ve ören alanı gibi kültürel mekanları 102 kişi sosyal bir aktivite olarak görürken, 18 kişi görmemektedir (Tablo 3).

Korkuteli'ndeki kültürel mekanlara gitmeyi sosyal bir aktivite olarak görmeyen 31 katılımcının 13'ü eğlenceli olmadığını, 12'si diğer sebeplerden dolayı görmediğini, 7'si merak etmediğini, 3'ü ise giriş ücretlerinin pahalı olduğunu belirtmiştir (Tablo 3).

Kemer'de ise kültürel mekanlara gitmeyi sosyal bir aktivite olarak görmeyen 18 katılımcının 11'i merak etmediğini, 4'ü eğlenceli olmadığını, 2'si giriş ücretlerinin pahalı olduğunu, 1'i ise diğer sebeplerden dolayı görmediğini belirtmiştir (Tablo 3).

Yakın geleceğin yetişkinleri olacakları için Z kuşağının kültürel mirasları korumak üzerine olan düşüncelerinin büyük önem taşıdığı belirtilmiştir. Bu bağlamda kültürel mirasları korumak önemli mi ve önemli ise neden soruları katılımcılara yöneltilmiştir. Korkuteli'nde 110 katılımcı kültürel mirasları korumayı önemli bulurken, 10 katılımcı bulmamaktadır. Kemer'de ise 119 katılımcı önemli bulurken sadece bir katılımcı önemli bulmamaktadır (Tablo 3). Kültürel mirasları korumanın neden önemli olduğu sorusuna verilen yanıtlarda ise hem Kemer'de hem de Korkuteli'ndeki katılımcıların %45'i yani 55'er katılımcı gelecek nesiller için olduğunu belirtmiştir. Korkuteli'nde 34, Kemer'de ise 45 katılımcı önemli unsur olmalarından dolayı korumak gereklidir demiştir. Turizm için önemli gören kişi sayısı ise Korkuteli'nde 19, Kemer'de ise 13'dür (Tablo 3). Aslında bakıldığında Kemer tamamı ile bir turizm ilçesi olmasına karşın turizm cevabı Korkuteli ilçesine oranla daha az verilmiştir.

Z kuşağı tamamen teknolojinin içinde doğup büyümüş bir kuşaktır. Hatta verilen diğer isimlerde teknoloji ile bağdaştırıldığı dikkat çekmektedir. Bu nedenle bu kuşağın teknolojik

aletlerle geçirdikleri zaman bireylerin hayatlarını etkilemektedir. Bu bağlamda sorulmuş olan anket sorusuna verilen yanıtlar Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Korkuteli ve Kemer ilçelerindeki katılımcıların teknolojik aletlere ayırdıkları vakit.

Korkuteli		Kemer	
Katılımcıların bir günde kaç saatinizi teknolojik aletlerle geçiriyorsunuz sorusuna verilen yanıtlar	Kişi Sayısı	Katılımcıların bir günde kaç saatinizi teknolojik aletlerle geçiriyorsunuz sorusuna verilen yanıtlar	Kişi Sayısı
1 saat	10	1 saat	38
2 saat	24	2 saat	29
3 saat	20	3 saat	31
4 saat üstü	66	4 saat üstü	22

Korkuteli’ndeki katılımcıların 66’sı 4 saatten fazlasını teknolojik aletlerle geçirmektedir. 24’ü 2 saatini, 20’si 3 saatini, 10’u ise 1 saatini teknolojik aletlerle geçirmektedir. Kemer’de ise katılımcıların 22’si 4 saatten daha fazlasını, 31’i 3 saatini, 29’u 2 saatini, 38’i ise 1 saatini teknolojik aletlerle geçirmektedir (Tablo 4). İki ilçe arasında büyük bir fark olduğu görülmektedir.

6.1. T Testi Bulguları

Hipotez 1. Z kuşağı bireylerinin ailelerinin gelir seviyesi ile ailelerinin bu bireyleri müze ve ören alanları gibi kültürel mekanlara götürmeleri arasında ilişki bulunmaktadır. Gelir seviyesi yüksek olan ebeveynler çocuklarını müze ve ören yerlerine daha çok götürmektedir.

Hem Korkuteli’nde hem de Kemer’de yaşayan Z kuşağı bireylerinin gelir seviyesi ile müze ve ören alanları gibi yerleri ziyaret etmeleri arasında yapılan T Testi sonucunda anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur.

Hipotez 2. Ebeveynlerin eğitim durumunun yüksek olması kültürel miras bilincinin de daha yüksek olmasına sebep olacaktır. Bu nedenle ebeveynlerin eğitim durumu ile Z kuşağı bireyleri çocuklarını müze ve ören yeri ziyaretlerine götürmeleri arasında bir ilişki vardı.

Yapılan T Testi sonucunda Korkuteli’nde yaşayan Z kuşağının babalarının eğitim seviyesi ile çocuğunu müze ve ören yerlerini ziyarete götürmesi arasında anlamlı bir farklılık bulunurken, annelerinin eğitim seviyesiyle ise çok ufak bir değer farkı ile anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kemer’de ise Korkuteli’nde yapılan analizin tam tersine Z kuşağı bireylerinin annelerinin eğitim seviyesi ile müze ve ören alanlarına ziyarete götürmeleri arasında anlamlı bir farklılık bulunurken, babalarının eğitim seviyesi ile anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Hipotez 3. Z Kuşağı bireylerinin müze ve ören alanlarını ziyaret etmeyi bir aktivite olarak görmesi ile ailelerinin onları müze ve ören alanlarına götürmesi ile arasında bir ilişki vardır.

Hem Korkuteli ilçesinde yapılmış olan anket analizi sonucuna göre hem de Kemer ilçesine yapılmış anket analizi sonucuna göre Z kuşağının müze ve ören alanlarını ziyaret etmeyi bir aktivite olarak görmesi ile ailelerinin onları müze ve ören alanlarına götürmesi ile arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Bu ise müze ve ören alanlarına gitmeyi aktivite olarak

gören birçok Z Kuşağı bireyi olmasına karşın bu bireylerin ailesi tarafından bu alanları ziyarete götürülmediği anlamına gelmektedir.

6.2. Anova Testi Bulguları

Hipotez 4. Kültürel miras kavramı ilkokul birinci sınıftan itibaren farklı derslerin müfredatlarında bulunmaktadır. Bu nedenle yaş ve dolayısı ile eğitim seviyesi yükseldikçe Z kuşağı bireylerinin kültürel miras kavramını farklı dersler kapsamında duyma sayıları da artmaktadır. Yaş ile kültürel miras kavramını duyma kapsamında anlamlı bir farklılık vardır.

Yapılan analiz sonucunda Korkuteli’nde yaşayan Z kuşağı bireylerinin yaşları ile kültürel miras kavramını duymaları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Buna sebep olarak yaş seviyesi daha yüksek olan bireylerin ders kapsamında işledikleri konuları unutmaları, daha küçük yaş grubunun ise farklı sebeplerle farklı kaynaklardan kültürel miras kavramı hakkında bilgi edinmiş olmaları olabilir.

Yapılan analiz sonucunda Kemer’de de Korkuteli sonuçlarına paralel bir şekilde Z kuşağı bireylerinin yaşları ile kültürel miras kavramını duymaları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Buna sebep ise Korkuteli’ndeki analizin sonucunu etkilemesi muhtemel olan, açıklanmış sebebe ek, yaş verisinin Kemer ilçesinde normal dağılım göstermemesinden kaynaklı olabileceği söylenebilir.

Hipotez 5. Bireylerin yaş seviyesinin yüksek olması hem bilgi birikiminin daha yüksek olması hem de çevresini keşfetmesi için daha fazla zamanı olduğu anlamına gelmektedir. Bu bağlamda bireylerin yaşı ile çevresinde bulunan kültürel mekanlardan kaç tanesini sayabilmeleri arasında ilişki vardır.

Yapılan analiz sonucunda Korkuteli’nde yaşayan Z kuşağı bireylerinin yaşı ile çevresinde bulunan kültürel mirasları sayabilmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Buna sebep olarak yaş aralığına karşılık gelen frekansların birbirine oranla farklılık göstermesi analiz sonucunu etkilemiş bulunabilir.

Yapılan analiz sonucunda Kemer’de de Korkuteli analiz sonucunda olduğu gibi Z kuşağı bireylerinin yaşı ile çevresinde bulunan kültürel mirasları sayabilmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Hipotez 6. Bireylerin teknolojik aletlerle zaman geçirme süreleri farklı aktiviteler yapma isteklerini etkiliyor olabilir. Bu bağlamda bireylerin teknolojik aletlerle geçirdikleri süreler ile müze ve ören alanlarını ziyaret etmeyi aktivite olarak görmeleri arasında bir ilişki vardır.

Korkuteli’nde yaşayan Z kuşağı bireylerinin teknolojik aletlerle zaman geçirme süreleri ile müze ve ören alanlarını aktivite olarak görmeleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu analizi etkileyen iki sebep vardır. Bunlardan birincisi anket yapılan bireylerin %55’inin teknolojik aletlerle 4 saatten daha fazla zaman geçirmeleridir. Dolayısı ile frekanslar birbirinden çok farklılık göstermektedir. İkinci sebep ise bireylerin zaten %74’ünün müze ve ören alanlarını ziyaret etmeyi aktivite olarak görmesinden kaynaklıdır.

Kemer’de yaşayan Z kuşağı bireylerinin teknolojik aletlerle zaman geçirme süreleri ile müze ve ören alanlarını aktivite olarak görmeleri arasında da anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bunun sebebi ise paralel şekilde Korkuteli ilçesinde yapılmış analizde de olduğu gibi Z kuşağı bireylerinin %85’inin müze ve ören alanlarını ziyaret etmeyi bir aktivite olarak görmesi olarak açıklanabilir. Fakat Korkuteli’nde yapılan analizdekinin aksine bireylerin teknolojik aletlerle geçirdikleri zaman verileri normal dağılım göstermektedir.

7.SONUÇ

Kültür bir toplumun vazgeçilmez unsurlarının başlıca olanlarından birisidir. Kültür kuşaktan kuşağa şekillenerek oluşan bir olgudur. Bu sebeple kuşakların kültüre sahip çıkması, koruması yeni kuşaklara aktarılabilmesi için büyük değer teşkil eder. Z kuşağı ise günümüzün yeni yetişkinleri ve yetişkin olacak bireylerinden oluşmaktadır. Bu kuşağın diğer kuşaklardan en büyük farklı tamamı ile teknoloji çağının içinde doğup büyümeleridir. Günümüzde teknoloji birçok şeyi kendisinden daha değersiz kılmış ve kılmaya devam etmektedir. Bu bağlamda Z kuşağının kültürel miras algısı, kültürel miraslara verdikleri değer ne boyutta olduğu çok önemlidir. Yapılan bu çalışmada da bir örneklem çerçevesinde Z kuşağını kültürel miras algısı ve kültürel miraslara yönelik tutumu araştırılmıştır. Araştırma Antalya'nın Korkuteli ve Kemer ilçelerinde yaşayan Z kuşağı bireylerine üzerine kurgulanmıştır. Bir kıyı kesim bir iç kesimden ilçe seçilerek, farklı şekillerde üretilmiş mekânın birey üzerine etkisi de tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında araştırma deseni kapsamında geliştirilen hipotezlerin birçoğunun doğru çıktığı görülmüştür. Temelde daha gelişmiş bir ilçe olan Kemer'in Korkuteli'ne göre gelişmişliğin getirdiği bir artışının olduğu gözlemlenmiştir. Aile gelir durumu ve ebeveyn eğitim seviyesinin Kemer'de daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum Z kuşağının kültürel miraslara ulaşabilmesi ve kültürel miraslar hakkında bilgi birikimleri üzerine etkili olmuştur. Kemer ilçesinde yaşayan Z kuşağının birçoğu hem aileleri tarafından kültürel mekanlara ziyarete götürülmüş, hem de Korkuteli ilçesindekilere oranla daha fazla ziyaret yaptığı tespit edilmiştir. Temelde iki ilçe içinde geçerli olan bulgu, gelir seviyesi arttıkça kültürel mekanlara olan gezinin daha olanaklı olduğudur. Ebeveyn seviyesi içine ise durum iki ilçede tam zıttı olacak şekilde bir bulgu yaratmıştır. Bu bulguya göre; Korkuteli ilçesindeki Z kuşağının babalarının eğitim seviyesi ile kültürel mekanlara götürülmesi arasında bir ilişki bulunurken, Kemer'de ise annenin eğitim seviyesi ile kültürel mekâna götürmesi arasında bir ilişki olduğudur. Aynı zamanda Z kuşağının kültürel mekanlara olan geziyi bir sosyal aktivite olarak görmesi de ebeveynlerinin onları bu tür mekanlara götürmesi ile ilişkilidir. Kültürel mekanlara olan ziyareti bir sosyal aktivite olarak görmeyen katılımcı sayısı Korkuteli ilçesinde 31 iken, Kemer'de 18'dir. Korkuteli'ndeki 31 katılımcının 13'ü eğlenceli olmadığını belirterek ilk sırada yer alırken, Kemer'deki 18 katılımcının 11'i merak etmediğini belirten seçenek ile ilk sırada yer almaktadır.

Kültürel miras kavramı ilkökul birinci sınıftan itibaren birçok ders kapsamında işlenen bir konudur. Z kuşağından bir bireyin bu kavramı hiç duymamış olması olanak dışıdır. Fakat Korkuteli'ndeki 120 katılımcıdan 40'ı hiç duymadığını belirtmiştir. Kemer'de ise araştırmanın sınırlılıkları kapsamında Korkuteli'ne oranla daha küçük bir yaş grubu ile çalışılmış olmasına karşın hiç duymayan katılımcı sayısı 16'dır. Katılımcıların ilçelerinde bulunan kültürel mekanlardan kaç tanesini sayabildikleri sorusu da önceki soruya paralel olarak Kemer açısından pozitif bir sonuç doğurmuştur. Bunda ilçelerinde bulunan kültürel mekân, olgu ve varlık sayısının daha fazla olması da muhtemelen etkili olmuştur. Geliştirilen hipotezlerde hem kültürel miras kavramını duyma sayısı, hem de ilçelerinde kültürel mekanları sayabilme yaşla dolayısı ile eğitim seviyesi ile ilişkilendirilmiştir. İki ilçede de yapılan ilişki testleri sonrası bir ilişki tespit edilememiştir. Zaten bu sonuç iki ilçenin birbiri ile karşılaştırılmasından da çıkarılabilmektedir. Çünkü bahsedildiği üzere Korkuteli'ndeki katılımcıların yaş ortalaması Kemer'deki katılımcıların yaş ortalamasından daha yüksektir.

Katılımcılara yöneltilen bir diğer soru ise "kültürel mirasları korumak önemli mi?" sorusudur. Korkuteli'nde 120 kişiden 10 kişinin cevabı hayır iken, Kemer'de sadece 1 kişinin cevabı hayırdır. Kültürel mirasları korumanın gelecek nesiller için önemli olduğunu ise 55'er katılımcı ile iki ilçede de aynı sayıda ve birinci sırada olduğu görülmektedir. Kemer, Türkiye'nin önemli

turizm ilçelerinden biridir ve bu bağlamda turizm için kültürel mirasları korumak önemlidir diyen katılımcı sayısının sadece 13 olması da çalışmanın ilginç sonuçlarından birisidir.

Bahsedildiği gibi Z kuşağı bir teknoloji kuşağıdır ve bu nedenle bireylerin teknolojik aletlerle geçirdikleri süreler de merak konusudur. Korkuteli'ndeki Z kuşağının Kemer'dekilere oranla teknolojik aletlerle çok daha fazla zaman geçirdiği görülmüştür. Örnek olarak 4 saat ve daha fazla zamanını teknolojik aletlerle geçiren katılımcı sayısı Korkuteli'nde 66 iken, ki bu katılımcıların yüzde ellisinden daha fazlası- Kemer'deki katılımcı sayısı ise 22'dir. Araştırma kapsamında geliştirilen bir diğer hipotezde bireylerin teknoloji ile birçok sosyal ihtiyacını karşılayıp, gerçek hayatta sosyalleşme ihtiyaçlarının azalması ile ilgilidir. Fakat ilçeler bazında teknolojik aletlerle zaman geçirme süresi ile kültürel mekanlara gezinin bir aktivite olarak görülmesi arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Fakat iki ilçe karşılaştırıldığında aralarında bir farklılık olduğu, Kemer ilçesindeki katılımcıların hem kültürel mekanlara olan ziyaretini sosyal bir aktivite olarak görme yüzdesinin Korkuteli'ne oranla daha yüksek olduğu, hem de teknolojik aletlerle geçirilen sürenin Korkuteli'ndekine oranla daha düşük olması ile açıklanabilir.

8.KAYNAKÇA

Adıgüzel, O., Batur, Z.H., Ekşili, N., (2014). Kuşakların Değişen Yüzü ve Y kuşağı ile Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(19):165-182.

Akdemir, A., Konakay, G., Demirkaya, H., Noyan, A., Demir, B., Ağ, C., Pehlivan, Ç., Özdemir, E., Akduman, G., Eregez, H., Öztürk, İ. ve Balcı, O., (2013). Y Kuşağının Kariyer Algısı, Kariyer Değişimi ve Liderlik Tarzı Beklentilerinin Araştırılması. Muğla Sıtkı Koçman University Faculty of Economics and Administrative Sciences Journal of Economics and Management Research, 2(2), 11-42

Deniz, T., Çelik, Ö., (2020). Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcıları: Safranbolu El Sanatları Ustaları Üzerine Bir İnceleme. Doğu Coğrafya Dergisi, 25 (43), 123-138.

Erdoğan, M. (2019). X- Y- Z Kuşakları ve Siyasal Katılımda Rol Oynayan Faktörler. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.

<https://mufredat.meb.gov.tr> (erişim tarihi, 12.09.2021).

Keleş, H.N., (2011). Y Kuşağı Çalışanlarının Motivasyon Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. Journal of Organization and Management Sciences, 3(2), 129-139.

Kupperschmidt, B. R., (2000). Multigenerational employees: strategies for effective management. The Health Care Manager, 19(1), 65-76.

Mróz, S. A. (2020). Perception of Work Flexibility among Students as Representatives of Generation Z and Employers from the SME Sector. Human Resource Management, 1(132), 49-63.

Özen, S. R., Erkekli, S., Yavuz, E., (2020). X, Y ve Z Kuşaklarının Kariyer Algılarına Yönelik Metafor Algıları Üzerine Bir Çalışma. Business & Management Studies: An International Journal, 8 (5), 4333-4363.

Sarı, C., Kılıç, A. F., Güven, S., Yaşar, H. B., (2020). Üniversite Öğrencilerinin Kültürel Miras Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. International Journal of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences, 2 (1), 334-353.

Simangunsong, E., (2018). Generation-z buying behaviour in Indonesia: Opportunities for retail businesses. *MIX: Jurnal Ilmiah Manajemen*, 8(2), 243-253.

Sucu, M. (2021). İşletmelerin Z Kuşığı Bireylerini İstihdam Ederken Dikkate Almaları Gereken Konular: Bir Literatür Araştırması. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (3), 848-867.

UNESCO (1982). Mexico City Declaration on Cultural Policies. http://portal.unesco.org/culture/en/files/12762/11295421661mexico_en.pdf/mexico_en.pdf (erişim tarihi: 5 Şubat 2009)

Ünlü, G., Çiçek, H., (2019). Z Kuşığının Kariyer Beklentileri: Lise Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22 (2), 447- 457.